

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑ ΣΠΗΛΑΙΟΚΑΤΑΔΥΣΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

σπελεο news

Περίοδος Β
Αρ. τεύχους:

1

Το ηλεκτρονικό περιοδικό του
Σπηλαιολογικού Ελληνικού Εξερευνητικού Ομίλου

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

για τις

σπηλιές
του **Αγώνα**

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ειδήσεις από τον ΣΠΕΛΕΟ

ΔΙΕΘΝΗ

ειδήσεις από τον κόσμο

SCIENCE

ΡΑΔΟΝΙΟ

του Δρ Γιώργου Μανουσarıδη
Βιοϊατρικός Μηχανικός στην Ελληνική
Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (ΕΕΑΕ)

Ευχές για πολλές
ευτυχισμένες στιγμές,
και μέσα και έξω από τις σπηλιές.

ΣΠΕΛΕΟ-blog

ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΣΠΕΛΕΟ
...σε πολύ λίγο κοντά σας

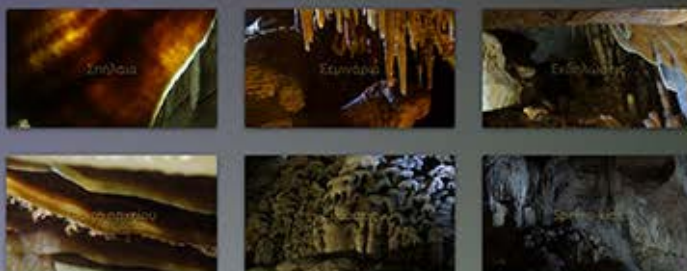
Παρουσιάσεις

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΤΟΣ ΣΠΗΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΡΣΤ 2021
"Εξερεύνησε, Κατανόησε και Προστάτεψε"

ΦΩΤΟ-Άλμπουμ

Διεύθυνση

Νεοφύτων Μετάξ 26
104 39, Αθήνα

Επικοινωνία

info@speleo.gr

Το ΣΠΕΛΕΟ συστημάται ως μη κερδοσκοπική
οργάνωση του Ε.Π.Α.Α.Δ. (Ε.Π.Α.Α.Δ. 4076)
Τηλέφωνο 21 031 - 23.00

Links

- [Union Internationale de Spéléologie \(UIS\)](#)
- [Fédération Française de Spéléologie](#)
- [ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ](#)

www.speleo.gr

Περιεχόμενα

Εδιτοριάλιον	4
ΣΠΕΛΕΟνέα	6
Ειδήσεις από τον κόσμο	8
Επίσκεψη στον ΔΡΟΜΕΑ	10
Συνέντευξη.....	14
ΣΠΕΛΕΟscience.....	18
Άρθρο.....	22
Μεταλεία Ερμιόνης	26
Message in a bottle.....	28

ΟΣΟΙ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ
ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΟΥΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΣΤΕΙΛΤΕ ΜΑΣ email
ΣΤΟ

speleomag@gmail.com

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑ ΣΠΗΛΑΙΟΚΑΤΑΓΥΣΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

ΣΠΕΛΕΟ
news

Περίοδος Β
Αρ. τεύχους:

Το ηλεκτρονικό περιοδικό του
Σπηλαιολογικού Ελληνικού Εξερευνητικού Ομίλου

Περίοδος Β' τεύχος 1

Αρχισυνταξία

Ξένια Γεωργακοπούλου
Κώστας Βασιλείου

Σχεδιασμός-Art direction

Κώστας Βασιλείου

Επιμέλεια-Διόρθωση

Ξένια Γεωργακοπούλου

Συνεργάτες

Χριστίνα Αλεξανδροπούλου
Θωμάς Θεοδοσιάδης
Δρ Γιώργος Κ. Μανουσαρίδης
Νίκος Μπάνος
Πέτρα Πριμπύλακα
Χρήστος Τσατσαρώνης
Alan Jackson
Dave Ramsay

Το παρόν ηλεκτρονικό περιοδικό εκδίδεται και
διανέμεται δωρεάν μέσω της ιστοσελίδας του
Σπηλαιολογικού Ελληνικού Εξερευνητικού Ομίλου
info@speleo.gr © copyright 2022

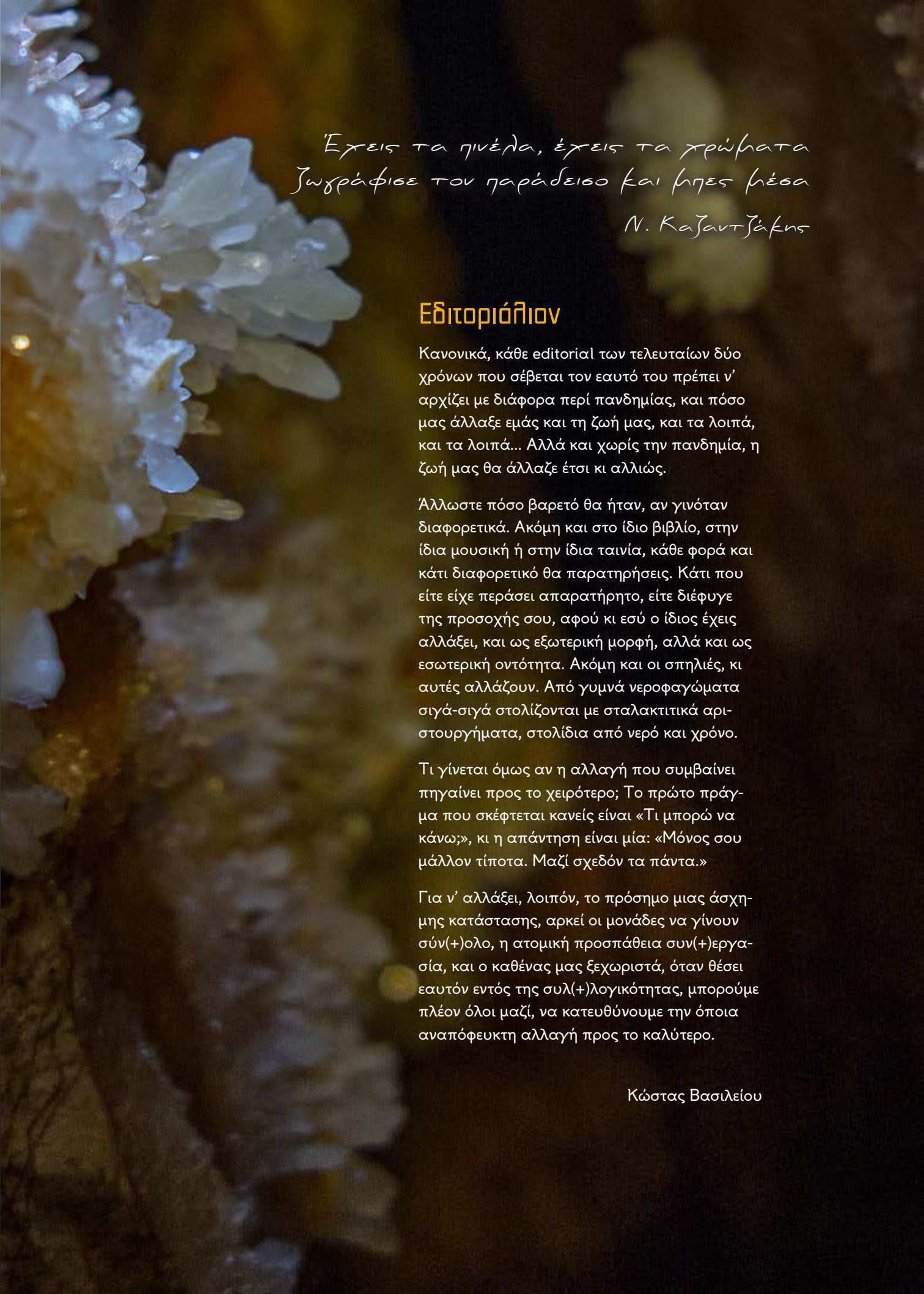
ΛΕΦΤΕΡΙΑ ΣΤΟΛΗ
ΜΠΑΜΠΗ ΝΥΧΤΕΡΙΔΑ

PHOTO WORLD

*Ο Dave Ramsay "τσакώνεται" με τον κόμπο στο σχοινί κατεβαίνοντας στη σπηλιά Loong Coong στο Βιετνάμ
Πηγή: Caves Australia No. 213 • September 2020
Φωτό: Alan Jackson*

Έχεις τα γινέλα, έχεις τα χρώματα
ζωγράφισε τον παράδεισο και μηες μέσα

Ν. Καζαντζάκης

Εδιτοριόηιον

Κανονικά, κάθε editorial των τελευταίων δύο χρόνων που σέβεται τον εαυτό του πρέπει ν' αρχίζει με διάφορα περί πανδημίας, και πόσο μας άλλαξε εμάς και τη ζωή μας, και τα λοιπά, και τα λοιπά... Αλλά και χωρίς την πανδημία, η ζωή μας θα άλλαζε έτσι κι αλλιώς.

Άλλωστε πόσο βαρετό θα ήταν, αν γινόταν διαφορετικά. Ακόμη και στο ίδιο βιβλίο, στην ίδια μουσική ή στην ίδια ταινία, κάθε φορά και κάτι διαφορετικό θα παρατηρήσεις. Κάτι που είτε είχε περάσει απαρατήρητο, είτε διέφυγε της προσοχής σου, αφού κι εσύ ο ίδιος έχεις αλλάξει, και ως εξωτερική μορφή, αλλά και ως εσωτερική οντότητα. Ακόμη και οι σπηλιές, κι αυτές αλλάζουν. Από γυμνά νεροφαγώματα σιγά-σιγά στολίζονται με σταλακτιτικά αριστουργήματα, στολίδια από νερό και χρόνο.

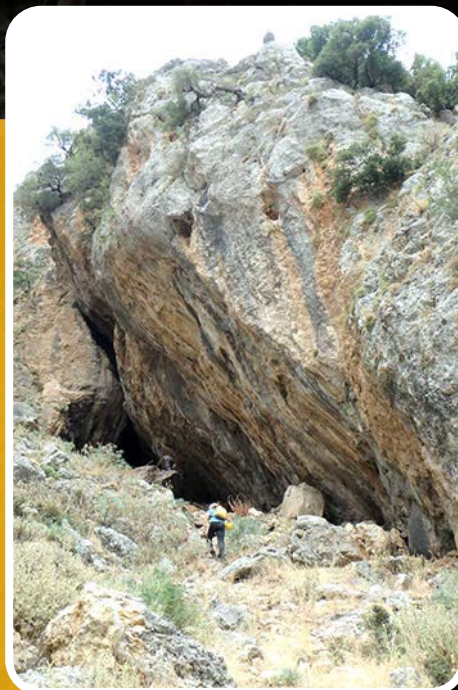
Τι γίνεται όμως αν η αλλαγή που συμβαίνει πηγαίνει προς το χειρότερο; Το πρώτο πράγμα που σκέφτεται κανείς είναι «Τι μπορώ να κάνω;», κι η απάντηση είναι μία: «Μόνος σου μάλλον τίποτα. Μαζί σχεδόν τα πάντα.»

Για ν' αλλάξει, λοιπόν, το πρόσημο μιας άσχημης κατάστασης, αρκεί οι μονάδες να γίνουν σύν(+)ολο, η ατομική προσπάθεια συν(+)εργασία, και ο καθένας μας ξεχωριστά, όταν θέσει εαυτόν εντός της συλ(+)λογικότητας, μπορούμε πλέον όλοι μαζί, να κατευθύνουμε την όποια αναπόφευκτη αλλαγή προς το καλύτερο.

Κώστας Βασιλείου

Αναζητώντας τα σπήλαια του Αγώνα στη Δωρίδα

Στα πλαίσια της έρευνας για τα σπήλαια του Αγώνα ο ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο. συνεργάστηκε με το Λύκειο των Ελληνίδων Φωκίδας, ύστερ' από πρόσκληση της Προέδρου του Ευθυμίας Παναγιωτοπούλου για εξερεύνηση, φωτογράφιση και χαρτογράφηση των σπηλαίων της Δωρίδας που συνδέονται με τον Απελευθερωτικό Αγώνα των Ελλήνων. Μέχρι στιγμής μέλη του συλλόγου έχουν εξερευνήσει, φωτογραφήσει και χαρτογραφήσει έξι σπήλαια στην περιοχή, και έπεται συνέχεια.

Η «Τρανή Σπηλιά»

Η Πανελλήνια Σπηλαιολογική Συνάντηση στη Σάμη το 2022

Ο ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο., για να γιορτάσει τα 40 του χρόνια, ανέλαβε τη διοργάνωση της Πανελλήνιας Σπηλαιολογικής Συνάντησης του 2022, η οποία θα πραγματοποιηθεί στη Σάμη της Κεφαλλονιάς από τις 31 Αυ-

γούστου έως και τις 4 Σεπτεμβρίου.

Στις 19 Ιουλίου 2021 πραγματοποιήθηκε μια πρώτη συνάντηση στο Δημαρχείο της Σάμης μεταξύ του Αντιπεριφερειάρχη Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης Υπαίθρου της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων Σωτήρη Κουρή, του Δημάρχου Σάμης Μάκη Μονιά, του Αντιδημάρχου Πολιτισμού Σάμης Αντώνη Καλλιβωκά και της Γ. Γραμματέως του ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο. Ξένιας Γεωργοπούλου, κατά την οποία συζητήθηκαν οι απαιτούμενες υποδομές αλλά και οι επιμέρους δράσεις.

Συμμετοχή του ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο. στο πρόγραμμα Life GRECABAT του Πανεπιστημίου Κρήτης

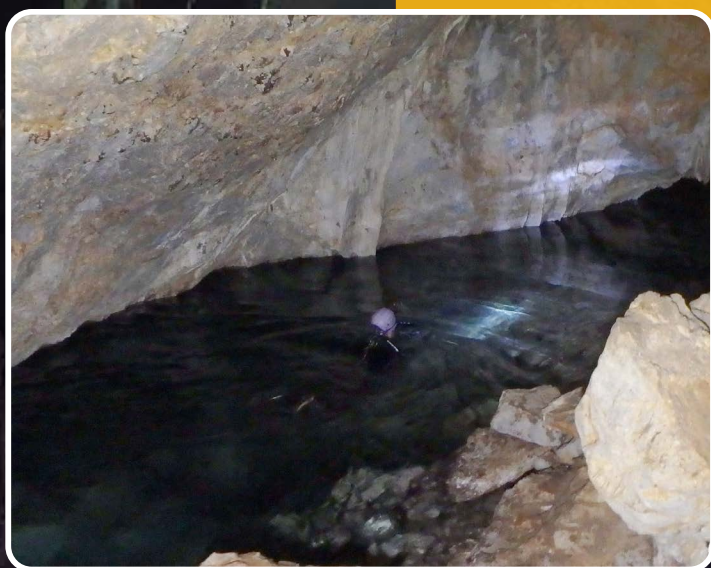
Πρόσφατα ο ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο., μετά από επικοινωνία με τον Δρ. Παναγιώτη Γεωργιακάκη, έλαβε με χρησιδάνειο ένα μικρόφωνο καταγραφής νυχτερίδων, και συμμετέχει πλέον ενεργά στο πρόγραμμα Life GRECABAT του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Το μικρόφωνο συνδέεται με μια εφαρμογή (Bat Recorder) που εγκαθίσταται σε smartphone και καταγράφει τη δραστηριότητα των νυχτερίδων, από την οποία ο βιολόγος μπορεί να διακρίνει το είδος τους.

Μέλη του ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο. έχουν ήδη καταγράψει νυχτερίδες στα σπήλαια «Περιστέρι» (στα Μέθανα), «Κιτσέλη» ή «Ιναμίλα» (στα Μανίκια Ευβοίας), «Αλαδινού» (στην

Άνδρο) και σε σπήλαιο στα Ήλια της Αιδηψού, ενώ έχουν αποστείλει στον Δρ. Γεωργιακάκη και φωτογραφίες νυχτερίδων και από άλλα σπήλαια σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, καθώς και πληροφορίες που αφορούν το μέγεθος του πληθυσμού ανάλογα με την εποχή.

Αν και ξεκίνησε πολύ πρόσφατα, η συνεργασία αυτή έχει ήδη αποφέρει σημαντικούς καρπούς, και συνεχίζουμε ακάθεκτοι.

Το «Σπήλαιο της Περιστέρας»

Διεθνές Σπηλαιολογικό Ημερολόγιο 2022

Οι σπηλαιολογικές εκδηλώσεις διεθνώς για το 2022

Άνοιξη
2022

Πολωνία

14th International
Pseudokarst Conference
Swietokrzyskie Mountains

16-19
Ιουνίου

Γερμανία

German Annual Caver's Meeting
Truckenthal/Thuringia

3-6
Ιουνίου

Βραζιλία

36th Brazilian Congress
of Speleology - Brasila

18-22
Ιουλίου

Ρουμανία

25th International Conference
on Subterranean Biospeleology
Cluj-Napoca

22-25
Ιουνίου

Ισπανία

EuroKarst 2022
Malaga

24-31
Ιουλίου

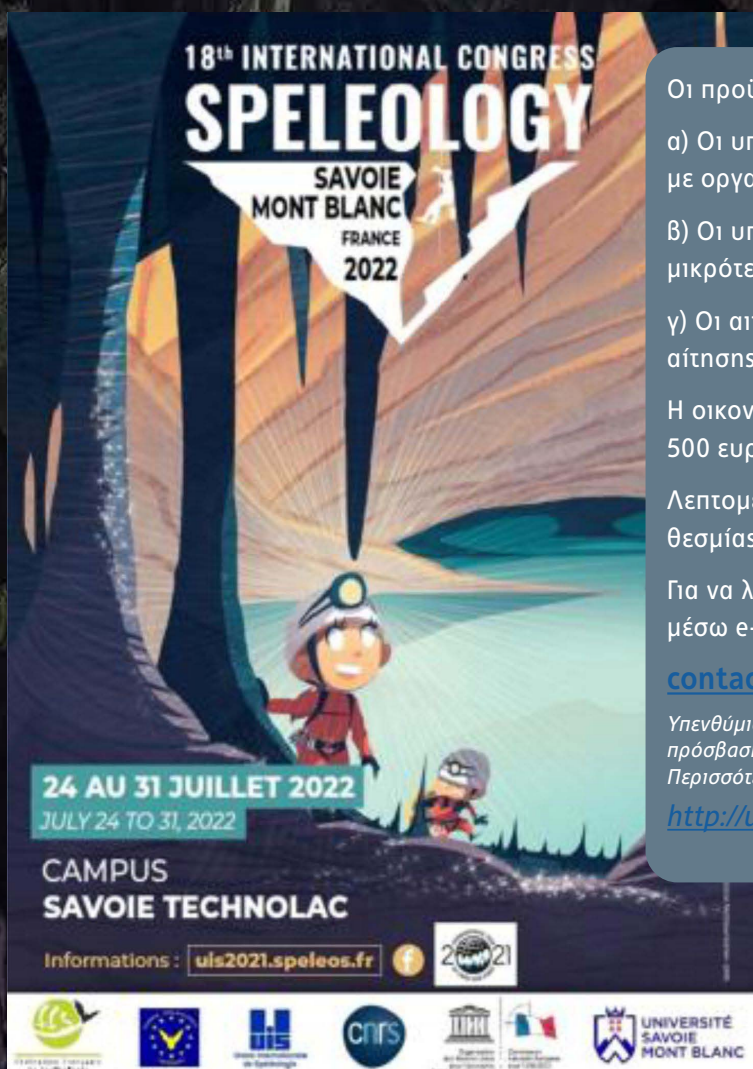
Γαλλία

18th International Congress of Speleology
Savoie Technolac, Le-Bourget-du-Lac,
Savoie

Οικονομική Ενίσχυση της FSE για Νέους Σπηλαιολόγους

για την παρακολούθηση του 18ου Διεθνούς Σπηλαιολογικού Συνεδρίου
στη Γαλλία στις 24-31 Ιουλίου 2022.

Η FSE προσφέρει οικονομική ενίσχυση σε πέντε (5) νέους σπηλαιολόγους που θα ήθελαν να παρακολουθήσουν το 18ο Διεθνές Σπηλαιολογικό Συνέδριο της ICS στη Γαλλία στις 24-31 Ιουλίου 2022, που θα πραγματοποιηθεί στο Le-Bourget-du-Lac (βλ. <http://uis2021.speleos.fr>).

Οι προϋποθέσεις είναι οι παρακάτω:

α) Οι υποψήφιοι πρέπει να είναι συνδεδεμένοι με οργανισμό που είναι μέλος του FSE.

β) Οι υποψήφιοι πρέπει να είναι 26 ετών ή μικρότεροι.

γ) Οι αιτούντες πρέπει να στείλουν ένα έντυπο αίτησης και μια συστατική επιστολή στο FSE.

Η οικονομική ενίσχυση δεν θα υπερβαίνει τα 500 ευρώ.

Λεπτομέρειες, συμπεριλαμβανομένης της προθεσμίας, θα καθοριστούν στο έντυπο αίτησης.

Για να λάβετε τη φόρμα στείλτε το αίτημά σας μέσω e-mail το συντομότερο δυνατό στο

contact@eurospeleo.org

Υπενθύμιση: η παράταση για μειωμένο εισιτήριο πλήρους πρόσβασης έχει παραταθεί έως τις 27 Μαρτίου 2022. Περισσότερα στο:

<http://uis2021.speleos.fr>

Το πηγάδι των 30μ από κάτω. Φωτο: Θ.Θ.

Η ομάδα στο τέλος του σπηλαίου. Άσκηση σπηλ/σωσης 2014. Φωτο:Θ.Θ.

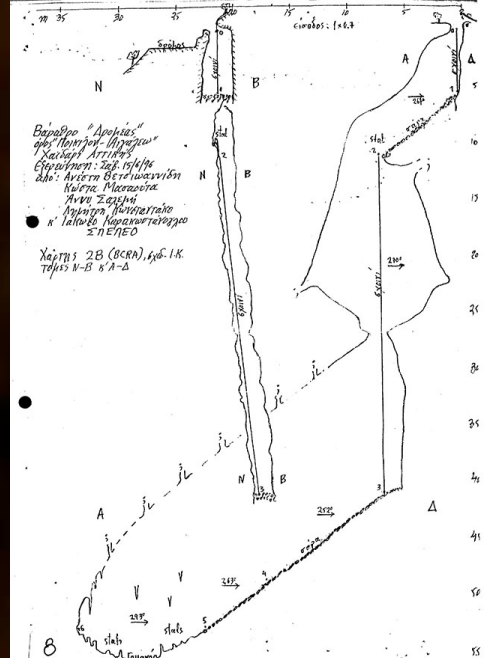
...η «κοντή» μας φέρνει πιο κοντά! Φωτο: Θ.Θ.

Αρμάτωμα τραβέρσας μεταφοράς φορείου. Άσκηση σπηλ/σωσης 2014. Φωτο:Θ.Θ.

Το σπηλαιοβάραθρο Δρομέας, που βρίσκεται στο όρος Ποικίλο, είναι πολύ γνωστό στους σπηλαιολόγους της Αθήνας, αλλά και ευρύτερα γνωστό στους κατοίκους της περιοχής, αφού βρίσκεται δίπλα σε δρόμο από τον οποίο κάνουν την βόλτα τους. Λίγοι όμως γνωρίζουν πότε εξερευνήθηκε, γιατί δόθηκε το όνομα Δρομέας και ποιος είναι ο Δρομέας τελικά.

του **Θωμά Θεοδοσιάδη**

Η χαρτογράφηση του σπηλαίου
από τον Ι. Καρακωστανόγλου.
Πηγή: Αρχείο ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο.

για κάποια μέτρα με κρατημένη την ανάσα και σε ανηφόρα. Την προπόνηση την έκανε στην ευρύτερη περιοχή του σπηλαίου, όπως μας είπε. Λίγο πριν το σπήλαιο υπήρχε η διαδρομή που αυτός ονόμαζε «το πέτρινο βάδισμα», και μόλις την τελείωνε έφτανε κουρασμένος, και ξεκουράζονταν στην είσοδο του σπηλαίου.

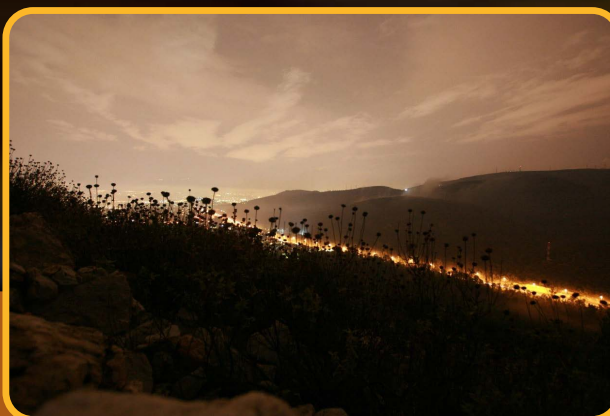
Ετοιμάσαμε ομάδα λοιπόν για την εξερεύνηση του σπηλαίου. Ο Ανέστης, ο Νίκος και η αφεντιά μου. Ο εξοπλισμός μας ήταν δύο σχοινιά. Το ένα το είχαμε πάρει από ρωσοπόντιους μικροπωλητές στο Μοναστηράκι, ήταν περίπου 40μ., και μας είχε πει αυτός που μας το πούλησε ότι ήταν ορειβατικό. Το άλλο ήταν ένα μικρότερο μπουγαδόσχοινο. Κι ακόμη είχαμε μαζί μας μία λάμπα λουξ, μερικούς φακούς, λίγο ασβέστη και μία σακούλα. Τα δύο τελευταία τα πήραμε για να καλύψουμε το κουφάρι ενός άτυχου σκυλάκου που βρισκόταν στο πρώτο κομμάτι του σπηλαίου και ήταν σε αποσύνθεση. Φτάσαμε στην τρύπα κάγοντας τη διαδρομή σχεδόν κάθετα στο

βουνό. Ξεκινήσαμε από τον χωματόδρομο του Άλσους και πήγαμε προς τα πάνω από εκεί που μας έλεγε ο Ανέστης. Αφού είδαμε την τρύπα και εκτιμήσαμε το βάθος με τη μέθοδο της πέτρας, καταστρώσαμε το σχέδιο. Το δυσκολότερο στην αρχή ήταν η έντονη μυρωδιά αποσύνθεσης. Δέσαμε το μικρό σχοινί κάπου έξω και ένας-ένας μπαίναμε μέσα. Αφού καλύψαμε το κουφάρι με ασβέστη και σακούλα φτάσαμε στο πηγάδι. Δεν μπορώ να θυμηθώ πού βρήκαμε το δοκάρι, ένα ξύλινο δοκάρι από οικοδομή, το οποίο σφηνώσαμε στις πλευρές του σπηλαίου. Μάλλον το είχαμε φέρει και αυτό μαζί (βρίσκεται τώρα στη σάρα). Σκοπός μας ήταν να στερεώσουμε εκεί το σχοινί, να δέσουμε κάποιον ελαφρύ (τον Νίκο) και να τον κατεβάσουμε στο βάραθρο. (Βλέποντας μετά από καιρό το σπήλαιο με άλλη πλέον ματιά, αυτή του σπηλαιολόγου, κατάλαβα πόσο μεγάλη βλακεία κάναμε! Μπορούσαμε άνετα να γίνουμε για μια-δυο μέρες κεντρική είδηση για τα δελτία των 20.00'.)

Δέσαμε λοιπόν τον εθελοντή Νίκο, ο οποίος ακούμπησε στο ένα τοίχωμα, και αρχίσαμε να τον κατεβάζουμε. Στο ένα χέρι κρατούσε την λάμπα λουξ. Μετά από λίγα μέτρα καταλάβαμε ότι το βάραθρο είχε αρκετό βάθος, και ευτυχώς που τα τοιχώματα είχαν μια ελαφριά θετική κλίση σε κάποια σημεία, ώστε να μπορεί κι ο Νίκος να βοηθάει. Μετά από 30 μέτρα περίπου έφτασε στον πυθμένα του βαράθρου. Εμείς ακούγαμε μόνο την φωνή του από το βάθος, που μας έλεγε ότι το σπήλαιο συνεχίζει με σάρα και ότι θα κατέβει να δει που πάει. Σε κανένα τέταρτο έκανε πάλι την εμφάνισή του. «Έφτασα μέχρι το τέλος», μας είπε, «και είναι ωραίο». Δέθηκε στο σχοινί και αρχίσαμε να τον τραβάμε πάνω. Μπορεί το κατέβασμα να είναι εύκολο, αφού βοηθάει η βαρύτητα, αλλά στο ανέβασμα υπήρξε ένα θέμα. Ευτυχώς, ο Νίκος με αναρριχητικές τεχνικές και εμείς τραβώντας τον βγάλαμε έξω. Όταν βγήκαμε έξω, όλη η παρέα κατάλαβε ότι αυτό που κάναμε ήταν κάτι που μας εξέφραζε, και που μας έδω-

Προετοιμασία της ομάδας για είσοδο στο σπήλαιο.
Άσκηση σπηλαιοδιάσωσης 2014. Φωτό Θ.Θ.

Βγαίνοντας από το σπήλαιο έχει νυχτώσει. Σε πρώτο πλάνο η εθνική Αθηνών Κορίνθου και στο βάθος η Αθήνα. Φωτο:Θ.Θ.

σε μεγάλη ευχαρίστηση. Συμφωνήσαμε να πάει ένας από εμάς να μάθει τεχνικές σπηλαιολογίας σ' ένα σύλλογο που το έλεγαν ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο., και που έκανε σεμινάρια εκείνη την περίοδο. Και αυτός ήταν ο Ανέστης, ο οποίος παρακολούθησε τα σεμινάρια του συλλόγου το 1996.

Με τη λήξη του σεμιναρίου ο Ανέστης ενημέρωσε τους εκπαιδευτές του για το βάραθρο που υπήρχε στο Ποικίλο, και οργανώθηκε πλέον κανονική αποστολή εξερεύνησης του σπηλαίου. Η πρώτη λοιπόν κανονική εξερεύνηση του σπηλαίου έγινε στις 15 Ιουνίου του 1996 από τους Ανέστη Βετσιουανίδη, Κώστα Μασσαούτα, Άννυ Σαλεμή, Δημήτρη Κωνσταντάκο και τον Ιάκωβο Καρακωστανόγλου, όλοι μέλη του ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο.

Το βάραθρο μέχρι τότε δεν είχε ονομασία, και συνήθως το όνομα σε αυτές τις περιπτώσεις το δίνουν οι πρώτοι εξερευνητές, και αυτό έπραξαν: το ονόμασαν «του Δρομέα», προς τιμήν του δρομέα Ανέστη, του πρώτου που το εντόπισε και το εξερεύνησε. Ο Δρομέας έκτοτε έγινε αρκετά γνωστός, αφού είναι το βαθύτερο βάραθρο της Δυτικής Αθήνας, και πολλοί σπηλαιολόγοι το επισκέπτονται. Σ' αυτό μάλιστα έχουν γίνει και αρκετές εκπαιδεύσεις σε προχωρημένο επίπεδο αλλά και εκπαιδεύσεις σπηλαιοδιάσωσης.

Μεταφέρω ορισμένες παρατηρήσεις από την έκθεση που συντάχθηκε τότε από τον Ιάκωβο:

- Σκουπίδια στις σάρες.
- Αφθονο γουανό στο βαθύτερο σημείο
- Εκτίμηση ότι οι νυχτερίδες που υπήρχαν εκεί έφυγαν για πάντα ενοχλημένες από τις εργασίες που έγιναν κατά την κατασκευή του δρόμου.
- Οι σταλακτίτες στην τελική αίθουσα (των νυχτερίδων) είναι έντονα διαβρωμένοι.
- Πιθανότητα να λιμνάζει νερό κατά περιόδους στην τελευταία αίθουσα. Εντοπίστηκαν ίχνη στάθμης μέχρι ύψους 2-3 μ. από το βαθύτερο σημείο.
- Η διεύθυνση του βάραθρου είναι περίπου η ίδια με αυτήν της ρηγματογενούς κοιλάδας-στενών Δαφνίου-Σκαραμαγκά. Το βάραθρο είναι διεύρυνση πλευρικού μικρορήγματος.
- Η είσοδος του βάραθρου προϋπήρχε του δρόμου.

Και μία δικιά μου παρατήρηση είναι ότι έχει παρατηρηθεί κάποιες φορές και περιστατικό bad air (αυξημένο επίπεδο διοξειδίου), οπότε θέλει λίγο προσοχή κατά την επίσκεψή μας σε αυτό.

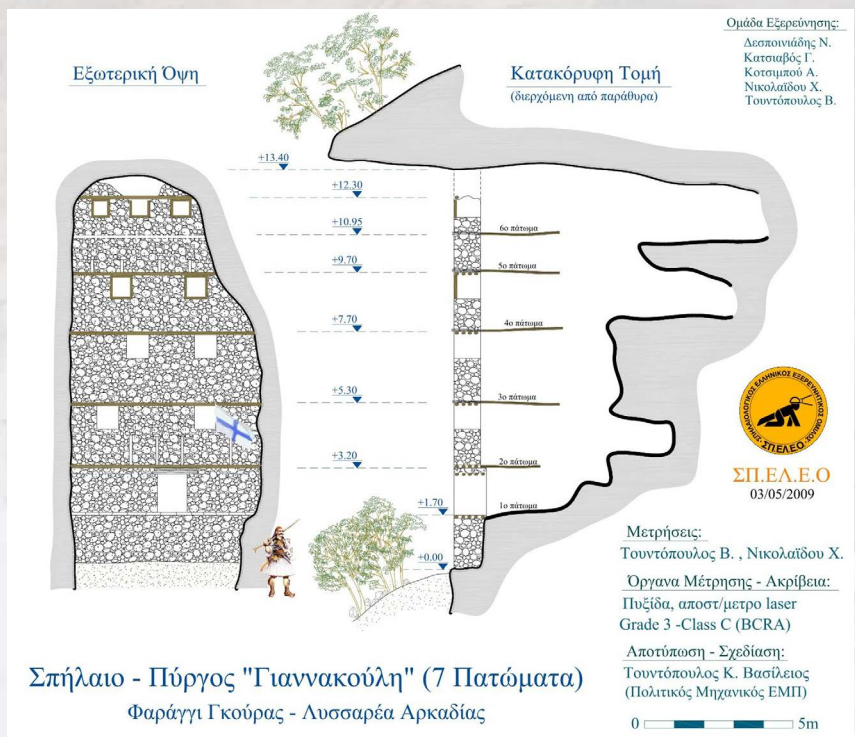

ΣΠΗΛΙΕΣ του ΑΓΩΝΑ

Μπαρουτοσπηλιά. Φωτο. Ξ. Γεωργοπούλου.

Η Ξένια Γεωργοπούλου και η Πέτρα Πριμπύλσκα απαντούν σε ερωτήσεις του ΣΠΕΛΕΟnews για την πρώτη τους επαφή με σπήλαια που χρησιμοποιήθηκαν ως καταφύγια ή ορμητήρια κατά τον ελληνικό απελευθερωτικό αγώνα.

Πώς ξεκίνησε αυτή η ιδέα;

Με αφορμή την επέτειο των 200 χρόνων από την έναρξη της ελληνικής επανάστασης του 1821 σκέφτηκα πως θα μπορούσαμε ως σύλλογος να ετοιμάσουμε ένα επετειακό ημερολόγιο με θέμα τα σπήλαια που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ελληνική επανάσταση, αλλά και κατά τον απελευθερωτικό αγώνα των Ελλήνων γενικότερα, ως καταφύγια, λημέρια, μπαρουταποθήκες κλπ.

Ήταν μία δική σου σκέψη ή συνέβη κάτι τυχαίο και ξεκίνησες αυτό το οδοιπορικό;

Ήταν μια δική μου σκέψη, που μου ήρθε εντελώς αυθόρμητα στο μυαλό, και το οδοιπορικό ξεκίνησε μεθοδευμένα, ξεκινώντας από τα πλησιέστερα προς στην Αττική σπήλαια, δεδομένων και των περιορισμών λόγω της πανδημίας.

Πόσο δύσκολο ήταν για να βρεις πηγές, για τις συγκεκριμένες σπηλιές του Αγώνα;

Ξεκίνησα με μια πρόχειρη αναζήτηση

στο διαδίκτυο, και στη συνέχεια αναζήτησα υλικό σε ψηφιακές βιβλιοθήκες (λόγω και της περιορισμένης δυνατότητας αναζήτησης υλικού σε φυσικές βιβλιοθήκες λόγω της πανδημίας). Πέρ' από άρθρα με γενικές πληροφορίες, που κι αυτά είναι χρήσιμα για αρχή, υπάρχουν και αξιόλογα άρθρα με βιβλιογραφία και φωτογραφικό υλικό, ενώ είναι δυνατόν να βρει κανείς και πρωτογενείς πηγές σε ηλεκτρονική μορφή, όπως, για παράδειγμα, τα απομνημονεύματα των αγωνιστών, που μας παρέχουν πλούσιο υλικό.

Οι πηγές που χρησιμοποίησες ήταν αξιόπιστες ή έπρεπε να γίνει και έρευνα επιτόπου;

Ως προς τον εντοπισμό των σπηλαίων, συνήθως αναφέρεται η ευρύτερη περιοχή στην οποία βρίσκεται το σπήλαιο (εκτός αν βρίσκεται, για παράδειγμα, πίσω από κάποιο μοναστήρι, όπως στην περίπτωση του σπηλαίου πίσω από τη Μονή Τιμίτου Προδρόμου στην Κυνουρία), οπότε συχνά έπρεπε να ρωτήσουμε κάποιον ντόπιο για να το εντοπίσουμε.

Βαλτετσίνικο Αρκαδία. Φωτο: Ξ. Γεωργοπούλου.

Πόσα ταξίδια κάνατε για να συμπληρωθεί το ημερολόγιο;

Κάναμε έξι ταξίδια. Στα τρία απ' αυτά φωτογραφήσαμε από δύο σπήλαια και στα άλλα τρία από ένα, συνολικά εννέα σπήλαια. Τα υπόλοιπα τρία του ημερολογίου συμπληρώθηκαν με φωτογραφικό υλικό από πρόσφατες αποστολές του ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο.

Θα ήθελες να μας πεις κάποιο αξιοσημείωτο περιστατικό ή κάτι παράξενο που συνέβη (αν υπήρξε φυσικά) κατά τη διάρκεια της έρευνας;

Όταν ψάχναμε τη σπηλιά του Καράμπελα, που η πηγή μας έλεγε πως βρίσκεται στον εγκαταλελειμμένο οικισμό Καρινάρι, κοντά στα Κάτω Δολιανά, συναντήσαμε τον Γιώργη Κουρνέτα, ο οποίος μας υπέδειξε τη μοναδική, όπως μας είπε, σπηλιά της περιοχής. Κατά σύμπτωση, ο Γιώργης, ο οποίος αγνοούσε πως η σπηλιά της περιοχής ήταν καταφύγιο του κλεφτοκαπετάνιου Θανάση Καράμπελα κατά την προεπαναστατική περίοδο, μας αποκάλυψε πως είναι απόγονός των Καραμπελαίων.

Νομίζω ότι έχεις αναφέρει ότι θα υπάρξει και συνέχεια. Ποια θα είναι αυτή;

Απώτερος σκοπός του συλλόγου είναι να δημιουργήσουμε έναν όσο γίνεται πιο ολοκληρωμένο τόμο για τα σπήλαια του Αγώνα, με ό,τι υλικό μπορέσουμε να βρούμε στις βιβλιοθήκες και με νέες φωτογραφίες, ει δυνατόν. Έχουμε ήδη συγκεντρώσει αρκετό υλικό, αλλά έχουμε πολύ δρόμο ακόμη.

Η Πέτρα Πριμπύλσκα κατάγεται από την Τσεχία και ζει στην Ελλάδα από το 1995. Στον ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο. ήρθε το 2011, και από το 2012 είναι ενεργό μέλος του συλλόγου. Από τον Μάρτιο ως τον Οκτώβριο του 2020 βρέθηκε με την Ξένια στην Κορινθία, την Αργολίδα, την Αρκαδία και την Εύβοια αναζητώντας τις Σπηλιές του Αγώνα, και τη ρωτήσαμε γι' αυτή της την εμπειρία.

Όταν πήγες μαζί με την Ξένια για την αναζήτηση των σπηλαίων του Αγώνα, ήξερες από πριν για την Επανάσταση του '21 και το τι σημαίνει για όλους τους Έλληνες ή το έμαθες εκεί;

Αυτό που ήξερα μέχρι τότε ήταν ότι το 1821 έγινε η Ελληνική Επανάσταση κατά των Τούρκων. Λεπτομέρειες δεν είχα ακούσει. Όταν επισκεπτόμασταν με την Ξένια τις σπηλιές, εκείνη μου είπε κάποια πράγματα και τις ιστορίες του Αγώνα που συνδέονταν με τις σπηλιές.

Εκείνη την εποχή η Ελληνική Επανάσταση κατά των Οθωμανών έγινε σύμβολο εξέγερσης κατά των Οθωμανών σε όλη την Ευρώπη. Αντίστοιχα, η Άνοιξη της Πράγας το 1968 έγινε σύμβολο της αντί-

στασης της χώρας σου κατά της σοβιετικής κατοχής. Βλέπεις κάποια ομοιότητα ανάμεσα σε αυτά τα γεγονότα;

Δεν μπορώ να πω ότι βλέπω κάποια ομοιότητα, κι αυτό διότι εσείς τότε πολεμήσατε για να δημιουργήσετε το κράτος της Ελλάδας, ενώ στην Άνοιξη της Πράγας έγινε αντίσταση κατά των σοβιετικών. Μπορεί τότε να ήμασταν μαζί με τη Σλοβακία ως μία χώρα, την Τσεχοσλοβακία, αλλά κράτος υπήρχε, άσχετα αν το διοικούσαν στην πραγματικότητα οι Σοβιετικοί. Ίσως θα μπορούσα να το παρομοιάσω με την εποχή μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν διαλύθηκε η Αυστροουγγαρία και υπήρξαν κάποιες κινήσεις για να γίνουμε ανεξάρτητο κράτος, αλλά ακολούθησε η Οκτωβριανή Επανάσταση και έτσι δημιουργήθηκε η Τσεχοσλοβακία. Η Τσεχία έγινε κράτος για πρώτη φορά το 1993, τότε που χωρίστηκε από τη Σλοβακία με ειρηνικό τρόπο.

Θα ήθελες να μας πεις πόσο ενδιαφέρουσα ήταν για σένα αυτή η έρευνα και τι συναισθήματα σου προκάλεσαν οι ιστορίες που άκουγες για τις σπηλιές του Αγώνα;

Αυτό που μου έκανε εντύπωση ήταν το πώς έχουν φτιάξει μέσα σε κάποιες από τις σπηλιές ολόκληρες εκκλησίες. Αυτό το είδα για πρώτη φορά και τότε ήταν που κατάλαβα πόση σημασία είχε αυτός ο αγώνας για την Ελλάδα.

Tips

Στο Σύμπαν που ζούμε υπάρχουν τέσσερις γνωστές θεμελιώδεις δυνάμεις (αλληλεπιδράσεις):

- η βαρυτική, η οποία σχηματίζει πλανήτες, άστρα, γαλαξίες,
- η ηλεκτρομαγνητική, που σχηματίζει χημικούς δεσμούς, μεταφέρει ενέργεια και ενεργοποιεί τα αισθητήρια όργανα ώστε να αισθανόμαστε τον κόσμο γύρω μας,
- και οι δύο πυρηνικές: η ισχυρή και η ασθενής πυρηνική δύναμη. Η πρώτη ευθύνεται για τη δημιουργία των ατομικών πυρήνων, και η δεύτερη κάνει τα άστρα να λάμπουν, αλλά και προκαλεί μεταπτώσεις (αλλαγές) στα χημικά στοιχεία, με συνέπεια την εκπομπή ακτινοβολιών α, β και γ (ραδιενέργεια). Ολόκληρο το Σύμπαν είναι πλημμυρισμένο από ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία. Τα άστρα και οι γαλαξίες, το φως και η θερμότητα του ήλιου, το ραδιόφωνο και η τηλεόραση, το wifi κι ο φούρνος μικροκυμάτων, τα χρώματα του φωτός, η θερμότητα από τον φούρνο ή το καλοριφέρ είναι ηλεκτρομαγνητικές ακτινοβολίες.

ΡΑΔΟΝΙΟ

του Δρ Γιώργου Κ. Μανουσarıδη

Ο Δρ Γιώργος Μανουσarıδης μας εξηγεί τι είναι το ραδόνιο, που βρίσκεται, γιατί μας ενδιαφέρει και πόσο επικίνδυνο είναι.

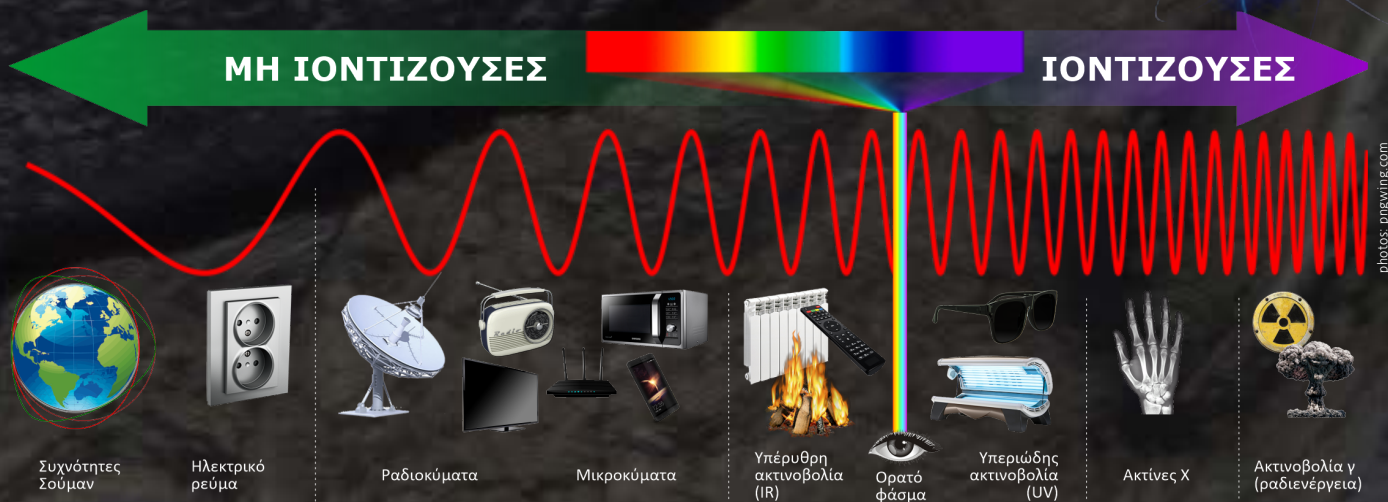
Τ

ο ραδόνιο (Rn) είναι αέριο ευγενές. Ευγενέστατο, δεν το έχω ακούσει ποτέ να παραφέρεται.

Βέβαια, το γεγονός ότι είναι ευγενές, σημαίνει πως είναι επίσης άοσμο, άγευστο και γενικότερα χημικά αδρανές, άρα δε μπορούμε να το ανιχνεύσουμε με τις αισθήσεις μας ή με άλλα απλά μέσα ανίχνευσης, που βασίζονται στη χημική δραστηριότητα των εκάστοτε προσδιοριζόμενων αερίων.

Η παραπάνω πληροφορία θα ήταν γενικά αδιάφορη, αν το εν λόγω αέριο εκτός από τις παραπάνω ιδιότητες δεν είχε και ένα ισότοπο (Rn-222) που είναι ραδιενεργό και με ικανό χρόνο ημιζωής ώστε να μας απασχολήσει.

Ένα στοιχείο είναι ραδιενεργό όταν ο πυρήνας του είναι ασταθής. Διασπάται στα καλά καθούμενα και μετατρέπεται σε ένα άλλο στοιχείο, το οποίο μπορεί να είναι ραδιενεργό ή όχι, εκλύοντας ταυτόχρονα κάποιας μορφής ιοντίζουσα ακτινοβολία.

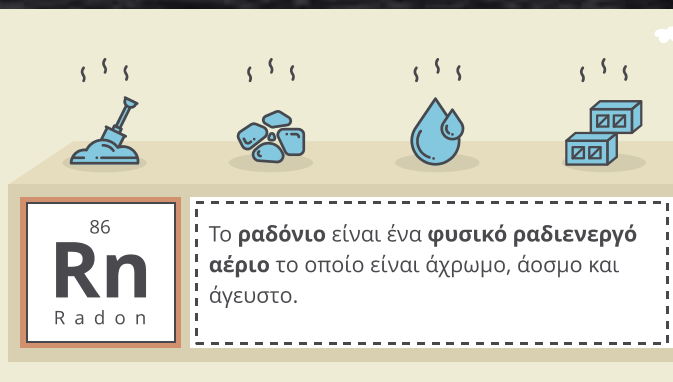
Κι αυτή η πληροφορία μέχρι στιγμής δε δείχνει ιδιαίτερα χρήσιμη. Ραδιενεργά στοιχεία υπάρχουν πολλά στη φύση. Γιατί να μας απασχολεί το ραδόνιο; Στο κάτω της γραφής, όντας χημικά αδρανές, δε δεσμεύεται στον οργανισμό μας!

Όμως, το ευγενές αυτό αέριο μετά τη διάσπασή του παράγει τέσσερα θυγατρικά στοιχεία, δύο ισότοπα του πολωνίου (Po-218 , Po-214), ένα του μολύβδου (Pb-214) κι ένα του βισμούθιου (Bi-214). Τα στοιχεία αυτά δεν είναι αδρανή· έτσι αντιδρούν χημικά με το αεροζόλ της ατμόσφαιρας κι επικάθονται στο πνευμονικό επιθήλιο κατά την αναπνοή. Έτσι, όποιος εκτίθεται σε μεγάλες συγκεντρώσεις ραδονίου, δέχεται σημαντική δόση ακτινοβολίας. Η είσοδος του ραδονίου στα σπίτια και γενικότερα στους κλειστούς χώρους γίνεται λόγω της διαφυγής του ραδονίου από τα πετρώματα και το εδαφικό κάλυμμα. Σε περιοχές με έντονη την παρουσία ρηγμάτων διευκολύνεται η διαδικασία της έκλυσης του αερίου αυτού στην ατμόσφαιρα.

Το φάσμα της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας διαιρείται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: τις μη ιοντίζουσες και τις ιοντίζουσες.

Οι μη ιοντίζουσες ακτινοβολίες μεταφέρουν μικρές ενέργειες και δεν προκαλούν ιοντισμό (δεν διώχνουν ηλεκτρόνια από τα άτομα). Η ενέργειά τους μεταφέρει τη θερμότητα, τον ηλεκτρισμό, τις ασύρματες επικοινωνίες και φυσικά το ορατό φως.

Οι ιοντίζουσες ακτινοβολίες, όμως, μεταφέρουν ενέργειες ικανές να εισχωρούν στην ύλη και να προκαλούν ιοντισμό των ατόμων. Απομακρύνουν, δηλαδή, ηλεκτρόνια από τη θέση τους, προκαλώντας αλλοιώσεις σε μοριακό και ατομικό επίπεδο, γι' αυτό και θεωρούνται επικίνδυνες (η έκθεση στον ήλιο προκαλεί έκκριση μελανίνης και μαυρίζουμε, αλλά σωρευτικά μπορεί να προκαλέσει και καρκίνο στο δέρμα).

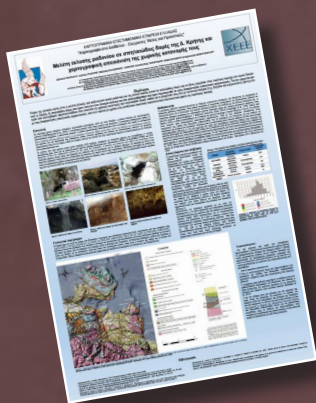
Tip

Το μπεκερέλ (Bq) είναι η μονάδα μέτρησης της ραδιενέργειας που ακτινοβολείται από ένα ραδιενεργό υλικό. Ένα μπεκερέλ αντιστοιχεί σε μια διάσπαση πυρήνα ανά δευτερόλεπτο. Δηλαδή, 300 Bq/m³ σημαίνει ότι μέσα σε όγκο ενός κυβικού μέτρου, γίνονται 300 διασπάσεις πυρήνων ραδονίου ανά δευτερόλεπτο.

Το Bq είναι μία πολύ μικρή μονάδα μέτρησης ακτινοβολίας.

Π.χ. για να ξεπεράσει κάποιος την μέση ετήσια ακτινοβολία που λαμβάνει από το φυσικό περιβάλλον, θα πρέπει να βρίσκεται μέσα σε σπήλαιο συγκέντρωσης 1000 Bq/m³ επί 4 μήνες περίπου.

Πηγή: <https://eeae.gr/με-μια-ματιά/μαθαίνουμε-για-τις-ακτινοβολίες/ιοντίζουσα-ακτινοβολία/επιδράσεις-στην-υγεία-και-στο-περιβάλλον>

Στην Ελλάδα, το ένα τρίτο περίπου της δόσης που λαμβάνει ο μέσος κάτοικος οφείλεται στο ραδόνιο⁽ⁱ⁾, είναι συνεπώς πολύ σημαντικό να βρεθούν τρόποι για να μειωθεί η έκθεση σε αυτόν τον κίνδυνο. Συνήθως αυτό γίνεται με τον κατάλληλο σχεδιασμό των κατοικιών και των χώρων εργασίας, ώστε το ραδόνιο του υπεδάφους να μη δεσμεύεται στους κλειστούς χώρους

Τα σπήλαια είναι γενικά κλειστοί χώροι. Πόσο ανησυχητική είναι η παρουσία του ραδονίου εκεί;

Η συγκέντρωση του ραδονίου στην Ελλάδα⁽ⁱⁱ⁾ είναι σχετικά χαμηλή, της τάξης των 40-150 Bq/m³. Στους χώρους εργασίας, όταν η συγκέντρωση ξεπερνά τα 300 Bq/m³ θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα από τον εργοδότη για μείωση της συγκέντρωσης αυτής⁽ⁱⁱⁱ⁾.

Στα σπήλαια, η συγκέντρωση ποικίλει. Εξαρτάται από τη γεωλογική δομή, καθώς το είδος των πετρωμάτων καθορίζει το ρυθμό απελευθέρωσης στην ατμόσφαιρα, και το πόσο η δομή του σπηλαίου διευκολύνει τον φυσικό αερισμό. Υπάρχουν μετρήσεις^(iv) από 70 ως 2200 Bq/m³ σε κάποια ελληνικά σπήλαια.

Οι υψηλότερες συγκεντρώσεις ίσως μοιάζουν ανησυχητικές, καθώς ξεπερνούν τα 300 Bq/m³ που αναφέρθηκαν

Έχει πολλές οδούς εισόδου σε ένα κτίριο όπως είναι οι **μικρορωγμές** στο τασιμεντένιο δάπεδο και τους τοίχους ή τα κενά στα **σημεία εισόδου των σωλήνων** ύδρευσης και αποχέτευσης.

Η συγκέντρωση ραδονίου στο εσωτερικό ενός κτιρίου επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, όπως το συνολικό ύψος του κτιρίου και της κατοικίας, το είδος θεμελίωσης και ο εξαερισμός.

παραπάνω. Θα πρέπει να λάβει κανείς υπόψη όμως και το χρόνο έκθεσης: Στο χώρο εργασίας βρίσκεται κανείς τουλάχιστον 8 ώρες τη μέρα, 25 μέρες το μήνα. Στο σπήλαιο, για μερικές ώρες ή μέρες, κάθε μερικές εβδομάδες ή μήνες. Συνεπώς, η επιβάρυνση δεν είναι ανησυχητική, πολύ δε περισσότερο αν συγκριθεί με τους υπόλοιπους εγγενείς κινδύνους που περιλαμβάνει η σπηλαιολογική δραστηριότητα.

Είναι λοιπόν επικίνδυνα τα σπήλαια από πλευράς ραδονίου για όσους τα επισκέπτονται; Η σύντομη απάντηση είναι λίγο ως ελάχιστα, εκτός βέβαια αν είναι κανείς νυχτερίδα...

Ο Δρ Γιώργος Κ. Μανουσάριδης είναι Βιοϊατρικός Μηχανικός και εργάζεται στην Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (ΕΕΑΕ).

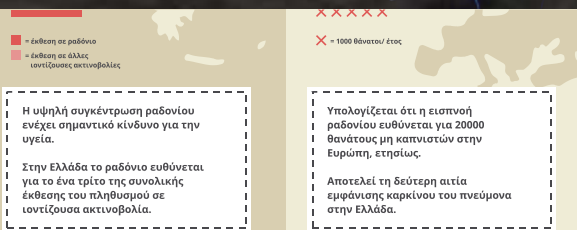
(i) Πηγή: ΕΕΑΕ, <https://eeae.gr/>

Enions, <https://www.youtube.com/watch?v=xT9rPIcu3d8&t=8s>

(ii) Πηγή: ΕΕΑΕ, χάρτης ραδονίου: <https://eeae.gr/%CF%87%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%81%CE%B1%CE%B4%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%BF%CF%85>

(iii) Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση των μακροπρόθεσμων κινδύνων από την έκθεση στο Ραδόνιο (ΕΣΧΕΔΡΑ), https://eeae.gr/files/nomothesia/FEK_1881_B_18_05_2020.pdf

(iv) D., Tsoukala & Pyliotis, Ioannis & Kallithrakas, Nikos & K., Potiriadis & Manoutsoglou, Emmanouil & Kolovou, Maria. (2014). Μελέτη έκλυσης ραδονίου σε σπηλαιώδεις δομές της Δ. Κρήτης και χαρτογραφική απεικόνιση της χωρικής κατανομής τους. 13ο Εθνικό Συνέδριο Χαρτογραφίας, 2014

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
Τ.Θ. 60092, Αγία Παρασκευή, Τ.Κ. 15310 Αθήνα, Τηλ.: 210 650 6700, Fax: 210 650 6748
e-mail: info@eeae.gr | www.eeae.gr

Η εμπειρία των σπηλαίων

Μια ψυχολογική προσέγγιση

της **Χριστίνας Αλεξανδροπούλου**

Όλοι όσοι είμαστε ενεργοί σπηλαιολόγοι έχουμε ζήσει στιγμές που έχουμε αναφωνήσει «Γιατί το κάνω αυτό;» βγαίνοντας από ένα βάραθρο καταϊδρωμένοι και κουρασμένοι. Γιατί είναι μια δραστηριότητα πραγματικά κουραστική για όλους, γυναίκες και άνδρες, και μέσα σε αντίξοες και αφιλόξενες για τον άνθρωπο συνθήκες. Κάποιοι θα αναρωτηθείτε εδώ «αφού ο άνθρωπος πρωτοκατοίκησε στα σπήλαια, πώς είναι αφιλόξενα;». Στην πραγματικότητα ο άνθρωπος πρωτοκατοίκησε στις βραχοσκεπές και όχι στα σκοτεινά σπήλαια. Τα σπήλαια που δεν έβλεπαν ποτέ το φως της ημέρας τα φοβόταν και αργότερα τους προσέδωσε μαγικές και ιερές ιδιότητες. Στις βραχοσκεπές όμως ήταν που κατοικούσε, γιατί εκεί μπορούσε να ανάψει με ασφάλεια φωτιά, και είχε καλύτερη εποπτεία του γύρω χώρου.

Τα σπήλαια, λοιπόν, όπως και τότε έτσι και μέχρι σήμερα, ξυπνούν στο υποσυνείδητο του ανθρώπου πολλές συμβολικές εικόνες αλλά και φόβους. Οι περισσότεροι άνθρωποι μπορεί να έχουν νοιώσει κλειστοφοβικά και να αποφεύγουν τελείως την είσοδό τους στα σπήλαια. Για τους υπόλοιπους τα πράγματα είναι πιο περίπλοκα. Πρώτ' απ' όλα υπάρχει ο φόβος του ύψους που μπορεί να ενεργοποιηθεί ειδικά στην αρχή δίπλα στην είσοδο ενός βαράθρου. Υπάρχει η υψοφοβία, που είναι ο φόβος που προκαλεί η θέα του ύψους. Και υπάρχει και η ακροφοβία, που, ακόμα και χωρίς να βλέπει κανείς τον πάτο του βαράθρου, νοιώθει παρ' όλα αυτά μια έλξη, ένα ρούφηγμα προς τα κάτω. Αυτό βέβαια οφείλεται στη βαρύτητα και μπορεί με τον καιρό να μειωθεί ή να μπορέσουμε να το χαλιναγωγήσουμε, να πάει κάπου στο πίσω μέρος του μυαλού, ώστε να μην έχει τον έλεγχο. Γιατί

αυτά τα συναισθήματα και τα ένστικτα δεν φεύγουν ποτέ στην πραγματικότητα, είναι πολύ πρωτόγονα και βρίσκονται εκεί για να μας προστατεύουν. Αν δεν υπήρχαν αυτά, ο άνθρωπος θα δοκίμαζε από τα πρώτα του βήματα να πετάξει από έναν γκρεμό, κι εμείς τώρα δεν θα ήμασταν εδώ. Το να λέει κάποιος ότι δεν φοβάται είναι σαν να προσπαθεί να πείσει ότι δεν είναι άνθρωπος.

Η ανάγκη του να νοιώθει κανείς υπεράνθρωπος, ειδικά μέσα στην κοινότητα των αθλημάτων του βουνού, είναι διάχυτη. Η ανάγκη του να θέλει να φαίνεται άφοβος προέρχεται από έναν άλλο φόβο, το φόβο της απόρριψης από την ομάδα. Και ο άνθρωπος είναι κοινωνικό ον. Θέλει πάνω από όλα να ανήκει κάπου. Είναι πρωταρχική ανάγκη του ανθρώπου, και θα κάνει τα πάντα για να ανήκει κάπου, ακόμα και ψέματα θα πει στους άλλους, αλλά πάνω από όλα στον εαυτό του. Όμως το ρίσκο της αποκάλυψης των φόβων μας μάς κάνει αυθεντικούς ανθρώπους, και με τον καιρό κερδίζουμε παρά χάνουμε. Πάνω από όλα, με την αυθεντικότητα κερδίζουμε αυτοαξία, κι από εκεί ανοίγει μόνος του ο δρόμος για να ξεπεράσουμε τα δικά μας προσωπικά όρια, στον χρόνο πάντα που είμαστε έτοιμοι. Και θα επανέλθω σε αυτό.

Γιατί, λοιπόν, αθλήματα βουνού, και ιδιαίτερα σπηλαιολογία; Καταρχήν, να ξεκαθαρίσω γιατί αναφέρομαι στη σπηλαιολογία

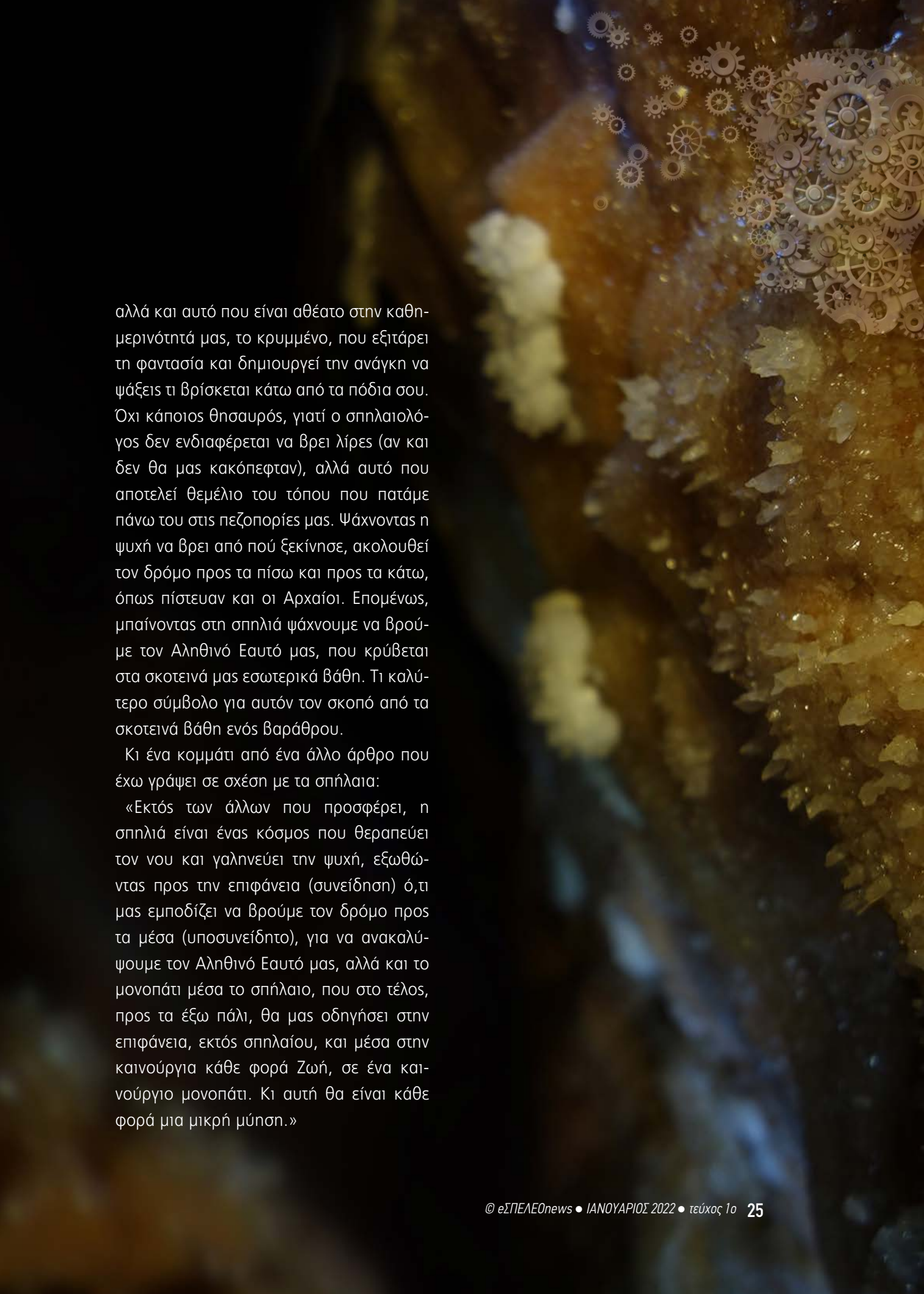
μόνο ως δραστηριότητα. Γιατί δεν είναι άθλημα κατά βάση. Στην πράξη, εφόσον χρειαζόμαστε εξάσκηση πάνω σε αυτό για να διατηρούμε τη φόρμα μας και τις τεχνικές μας, ουσιαστικά αθλούμαστε. Στη σπηλαιολογία παίρνουν μέρος όλα τα μέρη του σώματος και όλοι οι μύες, γιατί ουσιαστικά περιέχει πεζοπορία, κουβάλημα, αναρρίχηση/καταρρίχηση σε σχοινιά και βράχο. Παρ' όλα αυτά, θεωρητικά τουλάχιστον, δεν ενέχει ανταγωνισμό, γιατί θα την καθιστούσε επικίνδυνη, κι έτσι δεν μπορεί βάσει ορισμού να θεωρηθεί άθλημα. Δυστυχώς, βέβαια, ανταγωνισμός υπάρχει, γιατί είναι ακόμα ένα έμφυτο χαρακτηριστικό του ανθρώπου. Τα περισσότερα είδη στη φύση ανταγωνίζονται το ένα το άλλο για την επιβίωση, και είναι πολύ σκληρός ο αγώνας. Στον άνθρωπο γίνεται σε ένα πιο σκιώδες επίπεδο και με μια επικάλυψη ηρωισμού. Για παράδειγμα, μέσα στις ομάδες/συλλόγους παρατηρείται συχνά να μιλούν για το πόσα μέτρα βάθος έχει φτάσει ο καθένας, ή πόσα μέτρα έχει γράψει πάνω στο σχοινί, ή πόσα βάρη έχει κατέβει. Αυτά είναι, βέβαια, αθώα παιχνίδια του συνδρόμου του παγωνιού, και ευτυχώς δεν είναι επικίνδυνα για κανέναν, εκτός από όσους θα νοιώσουν μειονεκτικά επειδή δεν έχουν γράψει πολλά μέτρα πάνω σε σχοινί, ή επειδή πάνε μόνο σε οριζόντια σπήλαια που δεν απαιτούν εξοπλισμό.

Οι τελευταίοι μπορεί να αποθαρρυνθούν σοβαρά αν δεν περιβληθούν από μια ομάδα εμπιστοσύνης και αμοιβαίας κατανόησης. Γιατί ο καθένας έχει τους λόγους του που δεν πάει παρακάτω, σε αυτό το «παρακάτω» που το ορίζουν οι άλλοι με τα δικά τους μέτρα, αντοχές κλπ. Κάποιοι λένε «ξεπέρασε τα όριά σου», τα όρια όμως τα βάζει μόνο ο καθένας για τον εαυτό του. Αν τα βάλουν άλλοι, αυτό που θα καταφέρουν θα είναι να μην έχει κανένα από τα δύο μέρη μιας εξόρμησης μια καλή εμπειρία. Τα όρια, λοιπόν, τα φτιάχνει ο καθένας και τα ξεπερνά όπως και όποτε είναι αυτό δυνατό και όποια στιγμή είναι έτοιμος/η να το κάνει. Δεν είναι κανείς/καμμία υποδεέστερος/η από τους άλλους επειδή δεν κάνει τα ίδια με αυτούς. Ο καθένας είναι την κάθε στιγμή η καλύτερη εκδοχή του Εαυτού του, και το αν θα πλησιάσει το Ανώτερο Δυναμικό του είναι μοναδική και προσωπική υπόθεση!

Κι αφού μιλήσαμε για τις δύσκολες καταστάσεις, ας μιλήσουμε και για τις όμορφες. Η σπηλαιολογία, λοιπόν, εκτός από κοπιαστική δραστηριότητα, είναι και επιστήμη και εξερεύνηση του καινούργιου. Μια πολυεπιστήμη που μπορεί να συνδράμει σε πολλές άλλες, όπως η γεωλογία, η βιολογία, η χημεία κλπ. Εκτός, όμως, από αυτό, μπορεί να γίνει έναυσμα για ψυχική ανάταση, και συνεπώς αναψυχή. Πέρα από το περιβάλλον της ατμόσφαιρας, που σε

πολλά σπήλαια είναι πολύ καθαρό και μπορεί να βοηθήσει το σώμα, μπορεί να μας ανοίξει τα μάτια σε έναν άλλο κόσμο, μέσα μας. Πολλοί, χωρίς να το καταλαβαίνουν, έχουν ερωτευτεί τα σπήλαια, και είναι λογικό, αφού το σπήλαιο αναπαριστά τη μήτρα της μητέρας. Είναι ένας εσωτερικός υγρός και σκοτεινός χώρος, ακριβώς όπως και η μήτρα από όπου γεννηθήκαμε. Γι' αυτό και υπάρχει το σπηλαιολογικό αστείο που όταν βγαίνει κάποιος από μια στενή τρύπα λέμε ότι «ξαναγεννήθηκε». Μην το γελάτε, γιατί υποσυνείδητα εκείνη τη στιγμή συμβαίνει κάτι το πραγματικά μαγικό. Γιατί το υποσυνείδητο δουλεύει με συμβολισμούς και εικόνες. Τι καλύτερο, λοιπόν, από τη βιωματική εικόνα της μήτρας, για να ξυπνήσει μέσα μας ενέργειες και συναισθήματα που αλλιώς θα κοιμούνταν, μπορεί και για πάντα. Οπότε είναι μια γέννα, αυτή ενός εν δυνάμει ανανεωμένου ανθρώπου σε σχέση με την προσωπική του εξέλιξη.

Εμένα προσωπικά μου ξυπνάει το συναισθηματικό ότι βρίσκομαι «σπίτι μου», αισθάνομαι ασφάλεια και θαλπωρή, προστατευμένη μέσα στα γερά και συμπαγή τοιχώματα της Γης. Το σπήλαιο/μήτρα, λοιπόν, μπορεί να δώσει στον καθένα ακριβώς αυτό που έχει μεγαλύτερη ανάγκη, το οποίο μπορεί ποτέ άλλοτε να μην το γνώριζε. Επίσης, είναι η επαφή με αυτό που αποτελεί τον πλανήτη, τα βράχια και το χώμα,

αλλά και αυτό που είναι αθέατο στην καθημερινότητά μας, το κρυμμένο, που εξιτάρει τη φαντασία και δημιουργεί την ανάγκη να ψάξεις τι βρίσκεται κάτω από τα πόδια σου. Όχι κάποιος θησαυρός, γιατί ο σπηλαιολόγος δεν ενδιαφέρεται να βρει λίρες (αν και δεν θα μας κακόπεφταν), αλλά αυτό που αποτελεί θεμέλιο του τόπου που πατάμε πάνω του στις πεζοπορίες μας. Ψάχνοντας η ψυχή να βρει από πού ξεκίνησε, ακολουθεί τον δρόμο προς τα πίσω και προς τα κάτω, όπως πίστευαν και οι Αρχαίοι. Επομένως, μπαίνοντας στη σπηλιά ψάχνουμε να βρούμε τον Αληθινό Εαυτό μας, που κρύβεται στα σκοτεινά μας εσωτερικά βάθη. Τι καλύτερο σύμβολο για αυτόν τον σκοπό από τα σκοτεινά βάθη ενός βαράθρου.

Κι ένα κομμάτι από ένα άλλο άρθρο που έχω γράψει σε σχέση με τα σπήλαια:

«Εκτός των άλλων που προσφέρει, η σπηλιά είναι ένας κόσμος που θεραπεύει τον νου και γαληνεύει την ψυχή, εξωθώντας προς την επιφάνεια (συνείδηση) ό,τι μας εμποδίζει να βρούμε τον δρόμο προς τα μέσα (υποσυνείδητο), για να ανακαλύψουμε τον Αληθινό Εαυτό μας, αλλά και το μονοπάτι μέσα το σπήλαιο, που στο τέλος, προς τα έξω πάλι, θα μας οδηγήσει στην επιφάνεια, εκτός σπηλαίου, και μέσα στην καινούργια κάθε φορά Ζωή, σε ένα καινούργιο μονοπάτι. Κι αυτή θα είναι κάθε φορά μια μικρή μύηση.»

ΤΑΛΛΕΙΑ ΜΙΟΝΗΣ

του **Χρήστου Δ. Τσατσαρώνη**

Η

αναζήτηση κατέδειξε ότι οι δύο κύριες μεταλλευτικές στοές, στις θέσεις «Μεταλλεία» και «Στοά 90» είναι μάλλον απρόσιτες, λόγω πλήρωσης τους από σημαντικούς όγκους ιλύος που εκρέει από την είσοδο των στοών.

Εντοπίσθηκαν και άλλες στοές που εικάζεται ότι είχαν εξορυκτικό ή και βοηθητικό - αποθηκευτικό ρόλο.

Στις 5 Σεπτεμβρίου, ο υπογράφων με τη συνδρομή της άνω αναφερόμενης κας Σαμαρά και του τοπικού φίλου Ε.Ρ., επιχείρησαν εξερεύνηση των στοών, συγκεκριμένα 8 τον αριθμό, στις θέσεις , «Δάρδιζα», «Αγία Βαρβάρα», «Καψοσπίτι», Ρορό» και «Στοά 90».

Τα αποτελέσματα ήταν: στοές μήκους μερικών μέτρων έως μερικών δεκάδων μέτρων (μέγιστο ερευνηθέν μήκος περ. 150 μέτρα), με ή χωρίς διακλαδώσεις, με σπηλαιοδιάκοσμο σε μία περίπτωση όπου υπήρχε σταγονοροή, με κατάλοιπα εξοπλισμού υποδομών (φωτισμού, ράγες κύλισης, άλλες κατασκευές), ενώ άλλες στοές ήταν οπλισμένες με τσιμέντο στα τοιχώματα, άλλες λαξευτές και άλλες με ξύλινες υποστηλώσεις. Βρέθηκαν υπόλοιπα εκρηκτικών υλών (φουρνέλα, συσκευασίες), ενώ η εξερεύνηση δεν προχώρησε μέχρι τέλους σε κάποιες περιπτώσεις λόγω πολλαπλών κατακρημνίσεων και επισφαλούς συνέχειας χωρίς και την ύπαρξη συνολικά ειδικευμένης ομάδας.

17 χρόνια πριν...

SPELEO NEWS

Μηνιαίο Ηλεκτρονικό Περιοδικό

Τεύχος 1

Ιανουάριος 2005

Επιτέλους έγινε η Ένωση!
Σελινίτσας με Δράκο

Γ. Συνέλευση ΣΠΕΛΕΟ
Κοπή Πίτας
Σεμινάρια
Τελευταία Νέα

14ο Παγκόσμιο Συνέδριο Σπηλαιολογίας

MESSAGE in a BOTTLE

Όπως μια μέρα που την έζησες ευχάριστα σου χαρίζει την απόλαυση του ήρεμου ύπνου

Έτσι και μια ζωή που την έζησες καλά σου χαρίζει έναν ήρεμο θάνατο.

Λεονάρντο ντα Βίντσι

Εκπαίδευσα αμέτρητους σθηλαιολόγους και υπηρετήσα σε όλα τα γέδια. Μήηκα σε σθηλαία κι ούτε μια φορά δεν φοβήθηκα το σκοτάδι. Αιωρήθηκα πάνω από βάραιρα δίχως να διατάσω από το χάος που έχασκε από κάτω μου. Σήκωσα ασύλληπτα φορτία, γοτὲ δεν αφέβαιρα για τις αντοχές μου. Μήηκα προδύρα σε καταβόδες χωρίς να διηλιάσω στην ηιδανότητα φροχής και τον επικείμενο ηνιχρό μου. Αχγάντεφα υπόχθια ποτάρια και χαράδρες. Άκουσα την τρορακτική βιωή. Θαύμασα ενάβλια σθηλαία - μυστικά. Περηγάτησα σε αρχαία μονοηάτια. Συμμετείχα σε διασώσεις ανδρώων. Έφτασα μέχρι τα Πυρηναία. Είδα ηράχρηα που ανδρωτος δεν μπορεί να ηιστέψει. Πάνω απ' την Κάρυστο υπάρχει ένα φαινοηενικά ανύδρο βουνό, η Όχη. Στο εσωτερικό του κυλάει ένας ορηητικός καταρράκτης. Τον έχω ανέψει. Έζησα τον καταηιστικό δόρυφό του, το φίαιο ρεύμα αέρα που ηαράχει, καθώς και τον τρόπο του χύριστη μου όταν τα εύννεφα των υδρατηών του εξουδετέρωσαν τα φώτα του. Είδα αηίστευτα αρχιηεκτονηήατα στο βάθος του. Μηνιηαηιστικές ηοηιτείες ηεδιασμένες από μια άγνωστη διάνοια. Βυδιημένους κρυεάηηλους αηιςτεύτης ομοηιάς. Αν έζησα τον έρωτα Φυσικά! Ηηουν ηάντα σιηηα τους, ηέσα στα ανηιςκηνά τους, στις καθύηηες και τις χύιρόηηες στιχηές τους. Ένιωσα τη ηέδη της επιτυχίας, αηηά και τον ηόνο της ηαταίωσης. Αηιδάνηκα την αδρεναηίνη και τις ενδορφίνες να ηηηημυρίζουν τα εώματά τους από τον φόβο και την κούραση, και ηετά την έαφη και τον ενδουσιασμό που ηροκαηούν. Καδούλου άεχηηα! Όμως ο χρόνος άηησε τα ίχνη του ηάνω μου. Η δράση ηέ έφειρε. Πηηέον δεν είμαι χήηηημος. Τώρα ηέριηένω τη εύρα μου να ανακυκλώω. Είναι ένα ηεταάηηικό εξάρτηηα που χήηηηηοηιούν οι σθηλαιολόγοι για να εηέχουν κυρίως την κάδοδό τους στα ηχοινιά. Στα χέηια έηηειρων ηηορώ να χήηηηοηοηηώ για άνοδο, και ηόσα αηηά!

Αν φοβάραι Όχι, δεν φοβάραι τον θάνατο. Είχα μια ηηηηη ζωή.

Δεν αηέκτησα αηοχόηους! Εχώ ο ίδιος είμαι ο αηόχονος.

Με ηένε καταβήτηρα, αηηά αυτό δεν είναι το όνομά μου.

Υηάρχω. Πάντα θα υηάρχω.

Νίκος Μηάνος

INTERNATIONAL YEAR OF CAVES AND KARST 2021

„Explore, understand and protect“

Organized by the International Union of Speleology

Photo by M. Audy

Photo by Jean-François FABRIOL

Photo by T. Hess

Photo by A. Daniell

EXPLORE a fascinating world within our world. Through the IYCK web page and links to partner organizations, you can discover caves and karst. Visit show caves, parks, and join groups that study them.

UNDERSTAND how caves and karst areas affect your lives. Are you one of the hundreds of millions of people whose water comes from caves? How many foods do you enjoy and need which depend on karst and animals like bats?

PROTECT caves and karst areas, as many of them are being damaged and destroyed. Is not an idealistic environmental goal, but simple self-protection of human needs and lives!

